

Arkivsak

26/18245-1

Sakshandsamar

Inger Elisabeth Borge

Saksgang

Fylkeskommunalt eldreråd

Fylkeskommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse

Hovedutvalg for utdanning, folkehelse og tannhelse

Hovedutvalg for næring, industri og klima

Hovedutvalg for kultur, reiseliv og

frivillighet

Fylkesutvalg

Fylkestinget

Møtedato

30.09.2026

01.10.2026

14.10.2026

14.10.2026

14.10.2026

21.10.2026

28.10.2026

Høringsuttalelse NOU 2026:26 "Den nye velferdskommunen"

Innstilling frå fylkesdirektøren

Dei administrative høyringsfråsegna som er sendt inn i samband med NOU 2026: 6 «Den nye velferdskommunen» vert tilslutta.

Bakgrunn og saksgang

Helse- og omsorgsdepartementet sende 10.juni 2026 *NOU 2026:6 Den nye velferdskommunen* ut på høyring med høyringsfrist 20.september 2026. Grunna den oppsette møterekka for politiske møter i Telemark fylkeskommune, har det ikkje vore mogleg å utarbeide ei høyringsfråsegn til politisk saksbehandling før høyringsfrist. Fylkesdirektøren valde derfor å sende inn ei høyringsfråsegn innan fristen med beskjed om ettersending av eventuelle justeringar etter politisk saksbehandling.

Høyringsfråsegna blir send til uttale i eldrerådet, rådet for personar med nedsett funksjonsevne, hovudutval for utdanning, folkehelse og tannhelse, hovudutval for næring industri og klima, hovudutval for kultur reiseliv og frivilligheit. Fylkesutvalet innstiller til fylkestinget som gjer endeleg vedtak i saka.

Saksopplysningar

Bakgrunnen for *NOU 2026: 6 Den nye velferdskommunen* er at regjeringa har bede om råd om korleis samskaping og innovasjon kan nyttast i utviklinga av nye og berekraftige løysingar i framtidas helse-, omsorg og velferdstenester, med kommunen som omdreingspunkt.

NOU 2026: 6 *Den nye velferdskommunen* tek utgangspunkt i at Noreg står overfor store utfordringar knytte til fleire eldre, aukande behov for helse-, omsorgs- og velferdstenester, knappare tilgang på arbeidskraft og strammarar offentlege ressursar. Utvalet meiner dagens velferdsmodell må vidareutviklast for å halde fram med å vere berekraftig, samtidig som tenestene framleis skal vere universelle og eit offentleg ansvar.

Løysinga ligg ikkje berre i ny teknologi, men i auka innovasjon og samskaping mellom kommunar, innbyggjarar, pårørande, frivilligheit, ideell sektor, næringsliv og forskingsmiljø. Kommunane skal ha ei sentral rolle som tenesteytarar, samfunnsutviklarar og mobilisatorer av lokale ressursar. Kunstig intelligens og velferdsteknologi kan bidra til betre ressursbruk, men må takast i bruk på ein måte som varetek tillit, personvern og menneskeleg nærleik.

Utvalet peikar på at for mange gode løysingar stoppar på pilotstadiet, og foreslår derfor tre hovudgrep:

- Hovudgrep 1: eit nasjonalt, målretta samfunnsoppdrag for framtidens velferd,
- Hovudgrep 2: eit langsiktig og praksisnært program for innovasjon i kommunane
- Hovudgrep 3: eit nasjonalt skaleringsfond som skal bidra til å spreie og implementere vellykka løysingar.

Særleg vekt blir lagd på førebygging, meistring i kvardagen, betre støtte til pårørande, sterkare samarbeid med det frivillige, utvikling av nye buformer og meir systematisk bruk av forskning og teknologi. Utvalet understrekar at tida for handling er no: Skal framtidens velferd sikrast, må staten og kommunane samarbeide tettare om omstilling, innovasjon og betre bruk av dei samla ressursane i samfunnet.

I NOU-en blir beskrive både fylkeskommunen og statsforvaltaren som vesentlege regionale aktørar. Utvalet foreslår ein styrkte og meir aktiv rolle for Statsforvaltaren som den regionale utviklings- og innovasjonspartnaren til staten for kommunane, medan fylkeskommunen blir omtalt som ein viktig, men meir støtte- og samarbeidande regional aktør. Statsforvaltaren blir gitt ein tydelegare og meir operativ funksjon i gjennomføringa av forslaget frå utvalet.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvensar

Dette er ei høyringsfråsegn og har ingen økonomiske, administrative eller juridiske konsekvensar.

Konsekvensar for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Dette er ei høyringsfråsegn og har dermed ingen direkte konsekvensar for klima- eller bærekraftsmål.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren støttar hovudretninga i NOU 2026:6 og deler vurderinga frå utvalet av at demografiske endringar og knappleik på arbeidskraft krev sterkare førebyggjande innsats, nytenking og betre samordning av ressursane i samfunnet. Samtidig er det viktig å understreke

at rolla frå fylkeskommunane som regional samfunnsutviklar bør få ein tydelegare plass i den vidare oppfølginga av forslaget frå utvalet.

Teksten som følgjer under er høyringsuttala som er administrativt innsendt og som dermed og utgjer vurderinga frå fylkesdirektøren i denne saka:

Hovudgrep 1: Eit målretta samfunnsoppdrag for framtidens velferd

Fylkesdirektøren støttar forslaget om eit målretta samfunnsoppdrag som skal redusere og utsetje behovet for velferdstenester gjennom førebygging og helsefremjande innsats.

Målsetjingane har klare berøringspunkt med samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utanfor*, der utgangspunktet er at samfunnet treng alle. Desse satsingane bør sjåast i samanheng og utviklast i gjensidig forsterkande retning.

Fylkeskommunane har erfaring frå sentrale roller i nasjonale samfunnsoppdrag og har eit lovfesta ansvar som regional samfunnsutviklar. Denne erfaringa bør utnyttast aktivt i arbeidet med å utvikle og følgje opp eit framtidig, målretta samfunnsoppdrag for velferdsområdet.

Hovudgrep 2: Eitt praksisnært program for den nye velferdskommunen

Fylkesdirektøren støttar forslaget om eit praksisnært program som styrkjer omstillings- og innovasjonsevna til kommunane. Vi er likevel kritiske til forslaget om at statsforvaltarane skal ha det operative ansvaret for tildeling og rettleiing.

Fylkeskommunane betre eigna til å vareta denne rolla. Statsforvaltar er tilsynsmakt, medan innovasjon og omstilling krev rom for utprøving, læring og justering undervegs.

Fylkeskommunane har gjennom mellom anna Program for folkehelsearbeid i kommunane opparbeidd stor erfaring med å støtte kommunalt utviklingsarbeid, byggje partnerskap og leggje til rette for kunnskapsdeling på tvers av sektorar og forvaltningsnivå.

Telemark fylkeskommune støttar også vektlegginga frå utvalet av samskaping. Erfaringa vår er at reell samskaping skaper sterkare eigarskap til både utfordringar og løysingar enn tradisjonelle samarbeidsformer.¹

Hovudgrep 3: Frå prosjekt til varige løysingar

Fylkesdirektøren støttar ambisjonen om å spreie og vidareutvikle vellykka løysingar, men meiner utvalet legg for stor vekt på skalering av konkrete tiltak. Erfaringane våre frå både *Program for folkehelsearbeid i kommunane* og *Forsterka innsats og samarbeid om inkludering* viser at det viktigaste og dei mest varige spora etter slike satsingar ikkje nødvendigvis er dei konkrete tiltaka som er utvikla. Det som står igjen er endringar i korleis ein tenkjer, samarbeider; Nye arbeidsmåtar, sterkare relasjonar, etablerte samarbeidsstrukturar og ein forankra kultur som gjer organisasjonane betre rusta til å jobbe langsiktig og møte nye behov. Merksemda bør i større grad rettast mot å spreie og forankre dette underliggjande fundamentet, framfor å kopiere eller skalere enkeltstående tiltak. Dette gir også ei meir berekraftig tilnærming til utviklingsarbeidet. Konkrete aktivitetar og tiltak kan og bør endrast i tråd med behov og rammevilkår. Dersom verdigrunnlaget, arbeidsmåtene og samarbeidskulturen består, ligg likevel føresetnadene til rette for kontinuerleg utvikling og at nye løysingar kan vekse fram.

¹ [Mal rapport Østlandsforskning](#)

Eit eventuelt skaleringsfond bør derfor leggje større vekt på spreiding av kompetanse, innovasjons- og samskapingsmetodikk og samarbeidsformer, samtidig som det blir gitt rom for lokal tilpassing og utvikling. For komplekse samfunnsutfordringar er samskaping ofte meir treffsikkert enn direkte overføring av løysingar frå éin kommune til ein annan.

Oppsummering

Fylkesdirektøren støttar dei foreslåtte hovudgrepa i NOU 2026:6. Samtidig meiner han at erfaringa frå fylkeskommunane med folkehelsearbeid, samskaping, innovasjon og regional utvikling må utnyttast betre. Fylkeskommunane bør givast ei sentral rolle i oppfølginga av samfunnsoppdraget og i forvaltninga av utviklingsprogram som skal styrkje omstillingsevna til kommunane og bidra til berekraftige velferdsløysingar for framtida.